

2019-10-02

Ju2019/02411/L4

Remiss promemorian ”En strängare syn på vapenbrott och smuggling av vapen och explosiva varor” (Ds 2019:14)

Svenska jägareförbundet (”förbundet”) har följande synpunkter på remitterat förslag.

Förbundet har normalt inga synpunkter på straff och straffskalor och dess samhällspåverkan eftersom det ligger utanför vår kärnverksamhet. Förbundet anser dock att det är bra att statsmakterna gör vad de kan för att förebygga och beivra brott, särskilt brott som rör illegala vapen. I detta avseende är lagstiftningsåtgärder en sak men det som ofta saknas är resurser för att utreda och beivra brott. Förbundet skulle därför välkomna ytterligare resurser till tull och polis för att förhindra att illegala vapen kommer in i Sverige och att de kommer till användning i kriminella sammanhang.

Med det sagt så har förbundet däremot synpunkter på hur utredaren vill klassificera vapen. Syftet uppges vara att åstadkomma en förändring så att fler vapenbrott blir att anse som grova eller synnerligen grova genom att fler vapen anses särskilt farliga och därmed ger högre straff. **Förbundet anser att om det ur samhällets synpunkt är önskvärt med högre straff så bör istället straffskalorna för ”vanligt” vapenbrott, grovt vapenbrott samt synnerligen grovt vapenbrott höjas.** Vilken nivå de bör ha har förbundet ingen åsikt om så länge de är proportionerliga i förhållande till brottet.

Det förbundet har invändningar mot är att utredaren vill klassificera den överväldigande majoriteten av alla skjutvapen som särskilt farliga vapen. Detta blir en motsägelse i sig. Man kan inte med trovärdighet säga att en majoritet är särskilt farliga och endast en minoritet inte det. Begreppet *särskilt farliga* vapen urvattnas då och kommer att sakna betydelse. Att däremot särskilt utpeka en minoritet av förekommande vapen som *särskilt farliga* är mer naturligt och ligger i begreppet och betydelsen av ordet särskilt.

Svenska Jägareförbundet

Alla skjutvapen är eller kan vara farliga i olika situationer. De är utvecklade för att skjuta olika projektiler för olika ändamål som jakt, målskjutning och skydd, men även för militära ändamål. Exempelvis används jaktvapen för att på ett etiskt och invändningsfritt sätt döda viltet. Då måste de naturligtvis ha kapacitet att döda djuren. De flesta tillståndspliktiga skjutvapen kan vara farliga och det är ju anledningen att de är tillståndspliktiga så att det går att minimera riskerna för missbruk genom att kontrollera individerna som får tillstånd. Men även ett licensfritt luftvapen kan vara farligt om en projektil från ett sådant vapen träffar exempelvis ögat på en människa. Att sedan en vanlig kökskniv är det vanligaste mordredskapet, att kriminella använder sprängmedel i större utsträckning idag samt att terrorister använder tunga fordon som redskap för att orsaka så många människor som möjligt så mycket skada som möjligt är en annan sak.

Olika vapen kan vara mer eller mindre effektiva (farliga?) i olika situationer eftersom de utvecklats för olika ändamål och situationer. En pennpistol och andra mycket små vapen är lättare att bära med sig och är därför effektiva om man i illvilliga syften behöver föra med sig vapnet till en plats utan att det syns för att sedan använda det på väldigt kort avstånd. Samma vapentyper är i princip odugliga för att träffa något med på längre avstånd. Motsatsvis är ett kulgevär i en relativt kraftig kaliber med ett kikarsikte som medger att skott kan avlossas med precision på långa håll effektiv för att träffa och invändningsfritt döda vilda djur. Samtidigt så är ett sådant vapen odugligt om man vill smuggla med sig vapnet in på en krog osedd för att skada någon annan. Förbundet menar därför att det blir fel att generellt sett tala om att vissa vapentyper är särskilt farliga, eftersom det beror på omständigheterna i det enskilda fallet.

Utredaren föreslår att ett vapens farlighet ska bedömas utifrån dess *effekt, konstruktion eller utformning*. Utredarens för därefter ett resonemang om att en patrons anslagsenergi ska vara en faktor att ta hänsyn till och landar i en bedömning att patronen 9 mm Parabellum (9x19) som genererar knappt 500 J i anslagsenergi (på korta skjutavstånd) ska anses som en särskilt farlig patron och att vapen med sådan anslagsenergi då ska anses som vapen av särskilt farlig beskaffenhet. Enligt förbundets uppfattning är uppgiften från NFC om anslagsenergi inte helt korrekt.

Det intervall om 481 – 494 Joule som anges är alldeles för snävt angivet. Normal fabriksammunition genererar en anslagsenergi som varierar högst avsevärt beroende på ändamålet med ammunitionen, målskjutning, skydd o.s.v. Bara från en enda tillverkare, Geco, varierar anslagsenergin enligt tillverkarens uppgifter mellan 400 – 560 Joule. I praktiken varierar detta ännu mer eftersom samma ammunition ger olika utgångshastighet i olika vapen beroende på pipplängd men också variationer i pipdimensioner o.s.v. Således blir begreppet "högre eller samma anslagsenergi som 9 mm Parabellum" oerhört diffust och kan inte användas som en objektivt fastställbar måttstock i sig för bedömningen om ett vapens farlighet. Det skulle bli helt omöjligt att veta exakt var gränsen går. En sådan ordning är inte rättssäker och kan inte accepteras.

Som en del av bedömningen av "farligheten" för 9 mm Parabellum blandar utredaren felaktigt in dess användning i kriminella kretsar. Detta är enligt förbundets mening ett annat kriterium, nämligen förslaget om vapnet *innehafts i en kriminell miljö*. Huruvida en viss kaliber eller inte har något med kriminella användningar att göra kan inte påverka en patrons eller vapens effektivitet.

Svenska Jägareförbundet

Som en jämförelse delas jaktvapens kulpatroner in i 4 klasser. Klass 1 har ett minimikrav på en anslagsenergi på 2000 J eller 2700 J på ett avstånd av 100 m, vilket motsvarar ca 2700 – 3200 J på 0 m. Med sådan ammunition får man jaga så kallat högvilt i Sverige (älg, björn, hjort, vildsvin m.fl. arter). Klass 2 har ett minimikrav på en anslagsenergi på 800 J på ett avstånd av 100 m, vilket motsvarar ca 1250 J på 0 m. Med sådan ammunition får man jaga exempelvis rådjur och bäver i Sverige. Klass 3 har ett minimikrav på en anslagsenergi på 200 J på ett avstånd av 100 m, vilket motsvarar ca 300 J på 0 m. Med sådan ammunition får man jaga exempelvis hare och räv i Sverige. Klass 4 har ett minimikrav på en anslagsenergi på 150 J på ett avstånd av 0 m. Med sådan ammunition får man jaga mindre vilt, bl.a. råttor och gråsparvar, i Sverige.

Kulpatronen 9 mm Parabellum med sin anslagsenergi klarar kraven för kulpatroner i klass 3. Om utredarens kriterier skulle bli verklighet så skulle således majoriteten av alla kulvapen som används för jakt i Sverige anses som särskilt farliga, bara p.g.a. sin anslagsenergi. Den enda typen som utlämnas är den som anses lämplig att döda råttor och gråsparvar med. **Om måttstocken för särskilt farliga vapen ska vara att det är de vapen som endast duger till att döda gråsparvar med så blir förslaget nästan komiskt och faller på sin egen orimlighet.**

Som utredaren noterar så skulle även samtliga hagelvapen för jakt omfattas av definitionen eftersom även anslagsenergin från dem är högre än för patronen 9 mm Parabellum. Utredaren fortsätter sedan och diskuterar kulornas utformning och huruvida de är särskilt farliga eller inte och landar i att majoriteten av de kultyper som används för jakt och målskytte (expanderande kulor eller helmantlade kulor) ska anses som särskilt farliga.

I praktiken återstår såvitt förbundet kan bedöma endast kulgevär med kulpatroner med kantantändning och en fullkula av bly, i praktiken i EN ENDA KALIBER (.22LR också benämnd 5,6x15R), som INTE skulle anse som särskilt farliga vapen av alla de jaktvapen som idag används i Sverige.

Om man sedan lägger till diskussionen om att vapen med ljuddämpare och/eller ljusförstärkare ska anses som särskilt farliga så finns det i princip inget utrymme alls för att några vapen inte ska kunna anses som särskilt farliga. Regeringen har ju nyligen tillåtit bl.a. elektroniska bildförstärkare för jakt på vildsvin och förhoppningsvis, som samma utredare tidigare föreslagit och Riksdagen uttalat, lämnar förslag på en liberalisering av lagstiftningen om ljuddämpare. Diskussionen i utredningen kan mot denna nya samhällsutveckling knappast anses relevant längre.

Utredaren listar därefter ett visst antal vapentyper som särskilt farliga där t.ex. halvautomatiska gevär omnämns. Här omfattas då också samtliga jaktvapen med halvautomatisk funktion för t.ex. vildsvinsjakt eller fågeljakt och klassas därmed som särskilt farliga vapen. Att de redan genom kravet på anslagsenergi (majoriteten är klass 1 vapen samt hagelvapen) anses som särskilt farliga vapen gör detta krav överflödigt. Utredarens andra exempel på särskilt farliga vapen såsom kulsprutor, pansarskott och eldkastare känns däremot mer relevanta. Förutom eldkastare (som inte avlossar projektiler) har dock även dessa en anslagsenergi som vida överstiger den för 9 mm Parabellum.

Svenska Jägareförbundet

Övriga kriterier i paragrafen för att bedöma om ett vapenbrott är grovt (synnerligen grovt) eller inte (om det innehafts på allmän plats o.s.v., om det avsett flera vapen, om vapnet innehafts i kriminell miljö eller om gärningen annars varit av särskilt farlig art) kommer i det närmaste att bli betydelselösa i praktiken eftersom nästan alla vapen anses särskilt farliga och redan därigenom gör att brottet kvalificerar som grovt eller synnerligen grovt om det rör sig om flera sådana vapen. Kriteriet anslagsenergi blir alltså i praktiken den helt dominerande faktorn att ta hänsyn till och de andra faktorerna kommer i praktiken att sakna betydelse vid bedömningen av gärningen. En sådan lagstiftning kan inte vara ändamålsenlig och rimlig.

Förbundet föreslår därför att 9 kap 1 a § 2 p. vapenlagen kvarstår oförändrad. Utredarens förslag att "förtydliga" innebörden om vilka vapen som anses av särskilt farlig beskaffenhet bör inte genomföras utan denna fråga bör överlämnas till rättspraxis att avgöra från fall till fall eftersom bedömningen är situationsberoende. Dessutom skulle detta kriterium ta över betydelsen av övriga nuvarande och föreslagna kriterier på ett omotiverat sätt. Som förbundet angav tidigare är det ett bättre alternativ att höja straffskalorna ännu mer om nuvarande förslag inte anses tillräckligt.

I övrigt har förbundet inget att erinra mot förslagen i promemorian.

SVENSKA JÄGAREFÖRBUNDET

Bo Sköld
Generalsekreterare

Ola Wälimaa
Förbundsjurist